

Pædagogisk læreplan for

Bøgeskovens Børnehus

2020



Indhold

Indledning.....	3
Introduktion til vores læreplan.....	3
Hvem er vi?.....	4
Det pædagogiske grundlag.....	5
De centrale elementer er:.....	5
Børnesyn, Dannelse og Børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber.....	5
Børnesyn:.....	6
Dannelse og børneperspektiv:.....	6
Leg:.....	7
Læring:.....	8
Børnefællesskaber:.....	8
Bøgeskovens pædagogiske læringsmiljø:.....	9
Samarbejde med forældre om børns læring.....	11
Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel.....	11
Børn i udsatte positioner.....	12
Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?.....	12
Sammenhæng til børnehaveklassen.....	13
Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen?.....	13
Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan.....	14
Inddragelse af lokalsamfundet.....	14
Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn? ...	14
Andre samarbejder i og gennem Viborg Kommune.....	14
Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø.....	16
Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?....	16
De seks læreplanstemaer.....	18
Alsidig personlig udvikling.....	18
Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?.....	18
Social udvikling.....	20
Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?.....	20
Kommunikation og sprog.....	21

Krop, sanser og bevægelse	23
Natur, udeliv og science	25
Kultur, æstetik og fællesskab	27
Evalueringskultur	28
Eksempel: Fra Børnehave og Vuggestue	29

Indledning

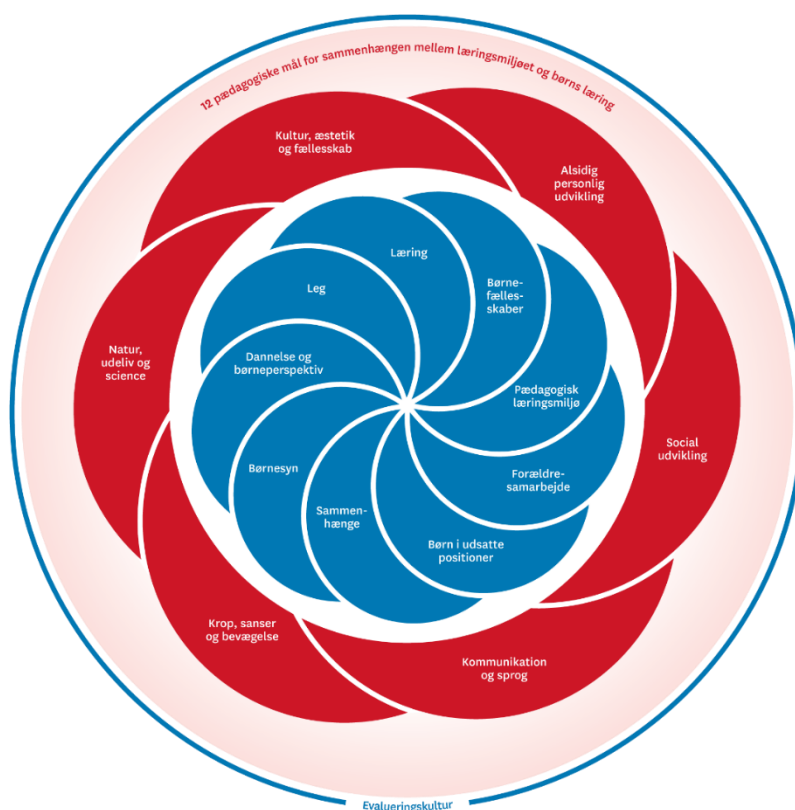
Introduktion til vores læreplan

Velkommen til vores Læreplanen, som er et dokument for både vuggestue og børnehave, da vi altid samarbejder omkring pædagogiske tiltag. Denne læreplan er den første styrkede læreplan for børnehaven 3-6 år og vuggestuen 0-2 år. Læreplanen er udarbejdet gennem en længere periode, og er udarbejdet af den samlede personalegruppe og lederen. Arbejdet med læreplanerne er tilrettelagt således, at personalet har deltaget i arbejdsweekend, arbejdet i grupper på tværs af institutionen og ikke mindst har alle pædagoger deltaget i Viborg kommunes kursusdage omkring læreplaner. Undervejs er der indsamlet og arbejdet dynamisk med materialet, der til sidst munder ud i denne læreplan.

Læreplanen er personalets vigtigste arbejdsredskab og skal medvirke til at vores pædagogiske praksis, vores læringsforståelse og beskrive de pædagogiske metoder vi vil anvende i daglig pædagogisk praksis. Den pædagogiske læreplan vil dog altid være dynamisk, da vi løbende vil evaluere praksis og i nogle sammenhænge justere vores læringsforståelse. Det har være vigtigt at overholde denne formulering

”Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde”

Vi ønsker det skal være et arbejdsredskab der er let tilgængelig.



Hvem er vi?

Bøgeskovens Børnehus er en kommunal aldersintegreret daginstitution, som er normeret til 28 vuggestuebørn og 120 børnehavebørn. Vuggestuen er opdelt i to basisgrupper med ca. 14 børn i hver gruppe. Børnehaven har tre almindelige børnehavegrupper og en udegruppe. Alle børnehavegrupper kan modtage op til 30 børn i grupperne.

Vi er 23 fastansatte personaler med varierende timetal, og i perioder har vi tilknyttet Pau elever, pædagog studerende og i andre perioder medarbejdere i kortere praktikforløb. Vi prioriterer at have medarbejdere i forskellige arbejdsforhold.

Bøgeskovens Børnehus er en forholdsvis ny institution med opstart d. 16. juni 2014. Institutionen er et resultat af en sammenlægning af to tidligere institutioner. Institutionerne havde inden fælles ledelse og har haft et fagligt fællesskab omkring alle pædagogiske tiltag, herunder også vores læreplaner.

De fleste af vores børn bor tæt på børnehuset, vi har dog også børn, der kommer langt fra børnehuset. Enkelte familier vælger Bøgeskovens Børnehus, da vi har udvidet åbningstid. I børnehuset er vi repræsenteret med børn med forskellige baggrunde, blandet andet flere børn med østeuropæisk baggrund.

Vi har arbejdet med at udvikle en institution, hvor der er de bedste udviklingsbetingelser både for børn og personaler. Vi har arbejdet målrettet med den pædagogiske praksis – kerneopgaven. Hvordan vi bedst udvikler og skaber en institution med plads til trivsel både for børn forældre og personale. F.eks., hvordan kan vi skabe en institution, der skal rumme ca. 150 børn og samtidig skabe rum til, at børn kan være aktivt deltagende i deres hverdag. Derudover prioriterer vi nærhed og genkendelighed højt og derfor er der dagligt aktiviteter i basisgrupperne. Basisgrupperne bliver opdelt i mindre grupper, således der i dagligdagen kan være større fokus på det enkelte barn. Det skaber samtidig mulighed for at danne relationer i de små grupper.

Når barnet starter i vuggestue/børnehave, bliver det tilknyttet en basisgruppe og en kontaktpædagog, der i tæt samarbejde med det øvrige personale vil skabe de bedste udviklingsbetingelser for barnet. Kontaktpædagogen vil være den, der har det overordnede ansvar for barnet. Der vil fra vuggestue til børnehave være et naturligt skift i kontaktpædagogen.

Vi vil også gerne fortælle om vores køkken. Vores forældre har valgt fuldkostordning, hvilket betyder, at vores køkkenleder Lene og medhjælper Hanne, dagligt laver lækker mad til os. De laver varieret mad ud fra måltidsmærket, som er sundhedsstyrelsens officielle kostråd. Vi har desuden bronze mærket i økologi.

Børnene hjælper med at tilberede frugt og grønt til formiddagsmad og er ivrige køkkenhjælpere, når der skal skrælles og snittes til forskellige retter. Børnene har selv indflydelse på ønsker til madplanen, som inddrages i køkkenets planlægning.

Det pædagogiske grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag. Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark¹.”

De centrale elementer er:

- **Børnesyn:** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv:** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg:** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring:** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber:** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø:** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde:** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner:** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen:** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

De 5 elementer



Børnesyn, Dannelse og Børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Vi har i Bøgeskoven Børnehus valgt at uddybe de 5 elementer enkeltvis. Men vi er meget bevidste om, at de alle har sammenhænge og kommer til sin ret, når de komplementerer hinanden i vores pædagogiske praksis sammen med børnene. Vi vil tydeliggøre dette ved at komme med fysiske eksempler fra både vuggestuen og børnehaven, vi understøtter disse eksempler med billeder.

¹ Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn:

I Bøgeskovens Børnehus arbejder vi med en anerkendende og inkluderende tilgang til, at alle børn har deltagelsesmuligheder. Vi har en tilgang til børn, forældre og hinanden, hvor succeshistorier og en basis af erfaringer er med til at skabe erfaringer for alle. En af personalets vigtigste opgaver er at udvikle kompetencer hos børnene, så de trives og finder glæde ved at begå sig i sociale fællesskaber. I praksis vil vi give mulighed for at skabe en kultur, der er præget af et positivt livssyn, tryghed og social forståelse. Vi skal i vores tilgang til børn have for øje, at børn udvikles i forskelligt tempo og derved har behov for, at vi understøtter deres trivsel, læring, udvikling og dannelse på forskellige niveauer.

En af de store børn ser en af de små børn græde i vuggestuen. Han har selv oplevet at få hjælp og trøst når han græder. Han finder barnets sut og putter den i munden på det andet barn. Tager derefter barnet i hånden. Vuggestue eksempel

Tre børn fra børnehaven har bestemt, at de skal lege sammen på legepladsen. Den ene af børnene bliver ked af det i garderoben. De to kigger forundret. De finder ud af, at deres ven vil blive sidst til at få sko på. De sætter sig straks uden opfordring og hjælper med skoen. Derefter går alle tre sammen på legepladsen. De tre børn viser, at det er blevet naturligt at hjælpe hinanden og har forståelse for at deres kammerat har brug for hjælp. - Børnehave eksempel

Dannelse og børneperspektiv:

Det er vigtigt, at personalet er medvirkende til sammen med forældre at have for øje, at alle børn oplever at være en del af et børnefællesskab. Børnene skal opleve følelsen af, at de har betydning og at de har en vigtig rolle i fællesskabet. Personalet skal i deres pædagogiks arbejde inddrage børnenes perspektiver og ideer, så de føler, at de har en stemme i det store fællesskab. Selvfølgelig skal personalet have for øje, at barnets inddrages i f.eks. beslutningsprocesser og at det sker på barnets niveau. Dannelse skal være medvirkende til, at børnene bliver aktive med skabere af egen læring og udvikling.² Derfor er det vigtigt, at barnet føler sig set og forstået, og at barnet oplever, at det har en demokratisk stemme. I praksis betyder det, at vi i forskellige situationer følger børnenes spor. Vi ændrer praksis og inddrager de forskellige input de har til aktiviteter, lege og temaer.

Vi tilpasser os i vuggestueopstarten barnets rytmer og behov: langsom bliver vuggestue og barnets behov tilpasset hinanden. Barnet indgår i fællesskabet med de andre børn og rutiner. Barnet bliver en del af fællesskabet. Vuggestue eksempel

² Ministeriet for børn, undervisning og ligestilling, 2016, s.12

Tre drenge havde bemærket, at bål stedet var gået i stykker. De snakker med pædagogen om dette. De vil gerne lave mad på bålet, så de synes det skal laves. Pædagogen og drengene finder lederen. Drengene fortæller de synes, at det skal laves. Lederen aftaler med drengene at kontakte pedellen. Da Pedellerne kommer for at se bål stedet og hvad det kræver af reparationer, er drengene en del af samtalen. De føler sig meget betydningsfulde i processen og har været medvirkede til, at de igen kan lave bål mad i børnehaven. De oplever at være blevet set og hørt på børneniveau - en demokratisk stemme i hverdagen. - Børnehave eksempel

Leg:

Legen har en værdi i sig selv og skal være et gennemgående tema i Bøgskovens Børnehus. Legen er også grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling. Legen fremmer blandt andet fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet. Nogle gange skal legen støttes, guides og rammesættes for at alle børn kan være med og for at legen udvikler sig positivt for alle børn. I praksis betyder det, at vi som personale skal have fokus på at rammesætte børnenes leg. Det er vigtigt, at vi også skaber mulighed for, at der skabes nye relationer gennem leg. Vi kan være medvirkende til at udvikle lege ved at spørge nysgerrigt ind til legen eller være deltagende i forskellige lege. Vi finder det vigtig, at vi støtter børnene igennem legen. Vi skal guide og vejlede børnene i forhandlinger og kompromiser i forskellige lege. Legen kan indeholde flere former – fri leg, voksens styret leg, rammeleg, parallelleg, aleneleg. I vuggestuen skal det lille barn i sin leg have mulighed for at mærke, kravle og føle. Børnehavebarnet skal f.eks. støttes i at skifte roller og have forskellige positioner i legen.

En gruppe børn er blevet optaget af hvordan de får lavet en sø i sandkassen. Personalet spørger nysgerrigt ind til legen. Børnene graver flere huller i sandkassen hvor vandet forsvinder. Et barn forslår, at de kan bruge plastik som underlag. Personalet er hurtig med på ideen og finder et stykke plastik sammen med børnene. Herefter forsøger de med flere tiltag. Der forsøges med sten og brædder, som også anvendes i legen. En større gruppe af børn bliver interesseret og der laves efterfølgende søer m.m. flere steder i børnehaven. - Børnehave

Det er motionsuger i vuggestuen, hvor der laves forskellige aktiviteter, som er planlagt af de voksne. Der er f.eks. sanglege. Efterfølgende ses det, at børnene selv leger de forskellige sanglege og udvikler sangene på forskellige vis. Flere sange blandes og synges og leges i forskellige sanglege. - Vuggestue

Læring:

Vi er optaget af, at læring foregår gennem hele dagen og i mange situationer i hverdagen. Vi har erfaret, at børn bliver motiverede og engagerede i læring, når personalet er opmærksomme og støttende i børns initiativer. Samtidig er det vigtigt, at vi griber de hverdagsrutiner, som børn gerne vil deltage og være en del af. Børnene vil gerne deltage i daglige rutiner og har stor glæde ved dette. Vores pædagogiske rutiner har den kvalitet, at det er muligt for alle børn at være deltagende på forskellige niveauer. Vi skal som medarbejdere have fokus på at børn kan løse opgaver på egen hånd, og i andre situationer har de brug for vejledning og hjælp fra andre børn eller voksne. Læring foregår både i daglige rutiner (måltidet, påklædning, praktiske opgaver) og sociale fællesskaber, lege og aktiviteter. Læring kan også formuleres som "læring handler om dannelse og udvikling og er en forandringsproces,) der fremmer tilegnelsen af nye kompetencer. Det er en proces hvor barnet omformer og udvikler sin viden, sin forståelse og sine færdigheder³" I institutionen skal børnene føle, at de kan udforske med krop og sanser, undre sig og stille spørgsmål. De lærer når de snakker både med børn og voksne og erfare af hinanden. F.eks. i en leg. De skal turde at begå fejl, famle og slippe fantasien løs. I vores daglige praksis skal der gerne være en praksis, som understøtter børneinitieret lege, voksenplanlagte aktiviteter og rutine situationer. Vi har erfaret, at mange børn er trygge ved at have faste strukturer i dagligdagen. Det er f.eks. faste spisepladser og kendte temaer, som køres over flere uger. Vi erfarede i vores motions uger, at børnene gerne ville lege de samme lege og være i de grupper et par uger i træk. De viste glæde ved genkendelse og efterspurgte de samme lege. De viste efterfølgende, at de selv udbyggede lege med fantasi og kreativitet ud fra de kendte rammer.

Efter frokost er vuggestuebørn meget aktive og deltagende i oprydningen. En pige er færdig med maden – hun viser hun vil have klud til at tørre sig med. Derefter tager hun stolt hagesmækken og forsøger at putte den i snavsetøjskurven. Hun rammer ikke første gang. Pædagogen opmuntrer og hun forsøger glad igen. Eksempel vuggestue

Børnene vil gerne rydde af efter frokost. De tager selv bestik og service. De skraber selv alle rester af og sætter tingene på rullebordet. Der kan være kamp om at tørre borde og stole af efterfølgende. Til slut kører de selv rullebordet i køkkenet. De fortæller altid stolt køkken Lene, at de er ankommet – eksempel Børnehave

Børnefællesskaber:

Vi skal være medvirkende til, at børnene føler, at de trives og er en del af børnefællesskabet. Vi skal anerkende børns forskelligheder og planlægge hverdagen, så vi medtænker fællesskabet som en del af den pædagogiske planlægning. Vi skal være gode rollemodeller for børnene og forholde os åbent og nysgerrigt til det, som er "anderledes" i hverdagen. Vi skal vi tale naturligt om forskelligheder f.eks. traditioner, mad, alder og forskelligt udseende. Vi skal støtte og vejlede børnene i at forstå hinandens intentioner og vi alle skal bidrage til, at børnene samarbejder og giver plads til hinandens forskelligheder. I dagligdagen tilrettelægger vi vores praksis, så børnene ser sig selv som en del af et større fællesskab. I vores planlægning er der også

³ Læreplaner og pædagogisk praksis version 3/januar 2016 Viborg Kommune s 11

gennem dagen flere tidspunkter, hvor de er i mindre grupper. Personalet planlægger børnegrupper efter børnenes behov, alder, interesser og de børnefællesskaber, som er i grupperne.

En gruppe børn gik hver torsdag på "TOSSET TØSSE TOG TUR" det var samme gruppe hver gang. De startede i garderoben med at hjælpe hinanden. Derefter det sociale i barnevognen om at give plads og lytte til hinanden. Der skulle skabes et trygt læringsmiljø, hvor børnene var trygge ved hinanden. Gruppen var meget optaget af turen og der blev snakket om oplevelser flere dage. Der var et fællesskab mellem pigerne og medarbejderne. Eksempel Vuggestue

Børnene spørger selv til gruppe dage. De ved om de er i rød, gul eller blå gruppe. De kommer indimellem i grupper, hvor der er børn, som de normalt ikke leger med. En dreng fortæller begejstret om en dreng fra en anden stue. Det er hans nye bedste ven, han spørger pædagogen, om de kan have samme gruppen flere gange. Pædagogen nikker og siger god plan. Pædagogen foreslår også barnet, at de to venner evt. kan spise frugt sammen samme dag. Han løber staks ned og fortæller det til sin ven. Eksempel Børnehave

Bøgeskovens pædagogiske læringsmiljø:

Læringsmiljøet skal være til stede over hele dagen. Det kræver, at vi som personaler kan rammesætte, organisere og tilrettelægge, så vi giver børnene de bedste betingelser for at lære og udvikle sig. Vi skal skabe et miljø, der kan være til stede hele dagen. Det skal være i forbindelse med børns leg, spontane aktiviteter, planlagte voksne aktiviteter og alle de daglige rutiner, der foregår gennem hele dagen. F.eks. når børnene er i garderoben, oprydning, bleskift og til måltider. Det er desuden vigtigt, at vi skaber, et miljø hvor vi understøtter børnene sprogligt. Vi skal være opmærksomme på at gå i længere dialog med børnene, hvor vi sætter ord på børns handlinger, stiller åbne spørgsmål og inddrager børnene i hverdagen. Det kan f.eks. være når vi skifter et barn, at vi taler med barnet imens vi er sammen med barnet. Det kan være i måltidet, hvor børnene er aktivt deltagende. Det sker ved, at de er med i borddækning og efterfølgende samtale ved bordet. Derefter er børnene både i vuggestue og børnehave naturligt med i oprydningen, som de nyder at tage del i. Vi er ikke i tvivl om, at vi også skal skabe plads til leg i både større og mindre fællesskaber. I vores hus ses det tydeligt ved, at alle rum anvendes. Der inddrages mødelokaler og værksteder, som børnene ønsker at inddrage i forskellige sammenhænge. Der skal selvfølgelig også tages hensyn til børnegruppens sammensætning, børnefællesskaber og børnenes forskellige forudsætninger. Vi forsøger altid at sammensætte børnegrupper, således der altid er en gruppe børn, der aldersmæssigt og socialt passer sammen. Pædagogerne arbejder bevidst med børnegruppens trivsel og udvikling.

I både vuggestue og børnehave er det desuden vigtigt at vi får skabt et indbydende miljø. Der skal være læringsmuligheder både inde og ude. Legetøjet skal gerne være overskueligt og tilgængeligt, så børnene selv kan finde det. I vores børnehus er der f.eks. tegninger og billeder, som er ens i hele huset. Det er foto af ansigter, hvor børnene kan se forskellige ansigter med forskellige følelser (glad, sur osv.) Børnene skal gerne få den oplevelse, at der er mange kendte ting som gør, at de kan bevæge sig trygt og sikkert rundt. De bruger aktivt billederne i huset, og bruger det i flere situationer.

Både vuggestue og børnehave har struktur tavler for børnene. Børnene kan se hvilken voksen og børn de skal være sammen med i perioder på dagen. Børnenes billeder er vist ved fotos og den pædagogiske aktivitet de skal deltage i. Børnene bruger strukturen til at føle sig sikre i, hvem de skal være sammen med, men også til se hvilken aktivitet, de skal være en del af.

Personale	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredage (lige/u lige)
Emilie	Annanda Nohr Aske	Rosa Isabella Nelli	Hjemme	Hjemme	DOMAS Magne Nicolas Dominic -TUR-
Karen Marie	Hjemme	Cecilie Josefine Kristian Annabelle	Emil Malde Ludvig Oskar -TUR-	Louisa Liv Vladeslav -TUR-	Hjemme
Betina	DOMAS MAGNE Nicolas Dominic -TUR-	Hjemme	Hjemme	Amanda Nohr Aske	Emil Malde Ludvig Oskar -TUR-
Helle	Louisa Liv Vladeslav -TUR-	Emil Malde Ludvig Oskar	Amanda Nohr Aske	Cecilie Josefine Kristian Annabelle -TUR-	Cecilie Josefine Kristian Annabelle
Lotte	Emil Malde Ludvig Oskar	Amanda Nohr Aske -TUR-	Cecilie Josefine Kristian Annabelle	Louisa Liv Vladeslav -TUR-	Louisa Liv Vladeslav
Nathalie	Hjemme	Louisa Liv Vladeslav -TUR-	Rosa Isabella Nelli -TUR-	Hjemme	Rosa Isabella Nelli
Marie	Rosa Isabella Nelli	Hjemme	DOMAS MAGNE Nicolas Dominic	Rosa Isabella Nelli	Hjemme
Studerende	Cecilie Josefine Kristian Annabelle	DOMAS MAGNE Nicolas Dominic	Louisa	Rosa	

Struktur tavle - i skrift form. Grundet GDPR - loven kan vi desværre ikke vise tavlen hvor børnene er vist med billeder. I vuggestuen ses tavlen med billeder af både børn, personale og dagens aktivitet - fx et billede af skoven eller legepladsen

Uderummet er desuden en væsentlig del af vores pædagogiske hverdag. Vi har en stor legeplads, som er inddelt i zoner. Vuggestuen har egen legeplads, hvor de kan se over til børnehaven. De anvender dog også den store legeplads på forskellige tider. Det er vigtigt, at både børnehavebørn og vuggestuebørn kan se hinanden, men også trække sig tilbage til kendte rolige rammer. De bruger at iagttage hinanden og få mod på at blive en del af de store fællesskaber. Søskende og venner på tværs af vuggestue og børnehave nyder også at kunne se hinanden og føle, at de stadig har aktiv del i hinandens hverdag. En storesøster, som kan følge med i, hvordan lillesøster trives og har det i vuggestueopstarten, er vigtig for mange børn.



Samarbejde med forældre om børns læring

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.” - Den styrkede pædagogiske læreplan s.24 - 25

Det har stor betydning for os, at forældre bliver aktivt deltagende i deres eget barn og børnegruppens trivsel. Vi tilbyder derfor forskellige arrangementer gennem året. Samtidig ved vi, at forældre er forskellige og vælger at tage aktiv del i barnets institutionsliv på forskellige vis. Det er vores opgave at facilitere og rammesætte forældresamarbejdet – derfor er det vigtigt, at vi har flere arrangementer og møder, så vi rammer de enkeltes familiers behov.

Vi bruger at informere forældre på forskellige vis, da vi har erfaret, at de benytter sig af forskellige tilgange til deres barns hverdag. Vi er sikre på, at gode daglige dialoger med forældre er vigtige. Derfor prioriteres det højt i hverdagen. En bemærkning hvor medarbejderen kan komme med en lille historie, eller en god iagttagelse omkring deres barn er medvirkende til, at forældre føler sig trygge. Både forældre og vi må gerne have gensidige forventninger til hinanden omkring det, der foregår i dagtilbuddet.

Vi finder det vigtigt, at vi informerer forældre fagligt omkring forskellige pædagogiske tiltag i huset. Vi informerer om generelle ting på børnenettet. Vi formidler både praksisfortællinger, og børneinterview på børnenettet og collager i børnehøjde i institutionen. Vi har erfaret, at forældre gerne vil i dialog når billeder, modeller og didaktiske overvejelser er ophængt så de sammen med deres børn og personalet kan få en fælles dialog om de konkrete emner.

Vi har derudover faste arrangementer som vi årligt tilbyder forældre.

- Fællesspisning på børnenes egne grupper.
- Sommerfest hvor hele huset er samlet – der er arrangeret små boder med pædagogiske aktiviteter. Aktiviteterne er oftest eksempler på praksis som vi har lavet sammen med børnene.
- Legeplads aften – sammen hjælper vi hinanden med at gøre legepladsen hyggelig og et sted vi ønsker at passe på.
- Stort forældremøde – vi holder små oplæg omkring den daglige praksis. De sidste oplæg var omkring – ”hvorfors arbejder vi med små grupper” ”sproglig opmærksomhed” og der blev vist små videoklip fra vuggestuen og børnehaven. Der blev samtidig knyttet kommentarer til de forskellige pædagogiske videoklip.
- Forældrerådet har evalueret de forskellige tiltag som vi har etableret. Tiltag kan justeres efter børnegrupper og forældre.
- Der afholdes forældresamtaler 1 gang årligt samt efter behov.



Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.” - Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Vi har et ansvar i at støtte børn, som har forskellige udfordringer. Vi skal sørge for, at alle børn føler sig som en betydningsfuld del af børnefællesskabet. Vi anvender i vores pædagogiske praksis TOPI⁴ materialets trivselsskema og gennemgår alle børn systematisk. Er der børn, som kommer i en udsat portion udarbejdes der en handleplan. Vi vil altid tage udgangspunkt i barnets styrker og bruge dette som medvirkende faktor i udarbejdelsen af en handleplan.

Vi samarbejder altid med forældre omkring deres barn, det er vigtigt, at vi får alt viden om barnet således at vi kan skabe det bedste læringsmiljø for det enkelte barn. Vi benytter os af eksterne samarbejdspartnere i Viborg kommune og arbejder ud fra den tværfaglige model⁵

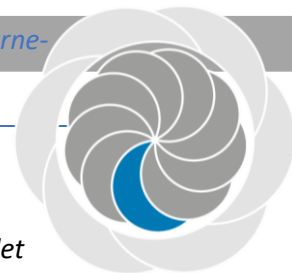
I daglig praksis skal vi skabe plads og rum således, at barnet kan indgå i forskellige fællesskaber. I perioder og på nogle tidspunkter kan det være en fordel for barnet at give plads og rum til, at barnet kan være i en mindre gruppesammenhæng. Vi skaber i vores hverdag flere rum, hvor barnet har mulighed for f.eks. en pause fra fællesskabet. Vi forsøger at gøre det så naturligt som muligt, så barnet ikke oplever, at de er væk fra fællesskabet.

Et barn bed de andre børn i vuggestuen – både børn og forældre reagerede på dette. Vi tilrettelagde en praksis, hvor barnet var ude i små legegrupper. Barnets fortrukne rum var legepladsen og to andre jævnaldrende børn. Hurtigt blev der skabt gode relationer, og efter kort tid var problematikken væk. - Eksempel fra Vuggestuen

En gruppe af børn kom ofte i konflikt og havde svært ved at kommunikere med hinanden. For nogle var det svært at formulere sig over for de andre børn. De havde ikke nok ord til en dialog. Vi brugte derfor i en periode sprog kort, der var tilgængelige på pædagogerne og stuen. Børnene kunne selv hente og pege på kortene. Vi oplevede to drenge, der var uenige, som fandt kortene på eget initiativ og klart og tydeligt fik forklaret til

⁴ <http://kommune.viborg.dk/Borger/Boern,-unge-familie/tvaergaaende-indsatser/Tidlig-opsporing-og-indsats/overgange>

⁵ <http://kommune.viborg.dk/Boern,-unge-og-familie/tvaergaaende-indsatser/Tidlig-opsporing-og-indsats/overgange>.



Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.” - Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen?

Vi skal skabe sammenhæng for vores ældste børn til børnehaveklassen. Vi har i huset storbørnsgrupper, som arbejder ud fra fælles SMTTE Model⁶. Forældre i storbørnsgruppen præsenteres for SMTTE model året før. Det betyder, at forældre også kan samarbejde om de fælles mål vi har. Målene er udarbejdet, så børnene får de bedst mulige kompetencer for en god skolestart.

Vi har for øje, at børn får lyst til at lære og har mod på nye oplevelser. Der bliver også lagt stor vægt på de sociale fællesskaber. Børnene er sammen på tværs, så de lærer alle børn at kende på tværs af grupperne. De bliver også præsenteret for hvem, der skal starte på hvilke skoler, så de ved hvilke venner de skal følges med. De fleste børn starter på vores nærmeste skole Bøgeskovskolen. Vi har sammen med skolen udarbejdet fælles folder til forældre således de kan se, hvilket samarbejde vi har med hinanden.

Indskolingspersonalet og børnehave personalet mødes med de kommende skolebørn flere gange inden skolestart. Vi har sammen med naboskolen gennem flere år samarbejdet omkring hinandens praksisser og lærings fællesskaber. Dette er medvirkende til at skabe de bedste sammenhænge for børnene. Personalerne er på gensidigt besøg hos hinanden for at udveksle pædagogiske erfaringer. Vi har sammen med skolen særlig fokus på det sociale og den personlige udvikling hos børnene.

Vi inviteres ind på skolen og benytter os af, at vi ser elever og lærer hver gang vi går i skoven eller benytter boldbaner m.m. Det er helt klart en fordel, at det er vores nærmeste nabo.

De aktiviteter, der laves med storbørnegruppen, skal være med til at skærpe børnenes nysgerrighed over for bogstaver, tal, mønstre, former m.m. det skal dog stadig være i et læringsmiljø, der er tilrettet børnehavebørn.

Til møder, arrangementer og første skoledag deltager leder af indskoling og leder af børnehuset – det har vi erfaret giver god sammenhæng mellem de to institutioner. Det er medvirkende til at skabe ro for forældre, det betyder noget, at de kan se sammenhæng mellem os.

Desuden følger vi TOPI ”sammenhænge” mellem dagtilbud og skole. Alle forældre deltager aktivt ved samtaler om deres eget barn. Dette er medvirkende til, at børn får den bedste start på skolen.

Alle store børn laver i begyndelsen af året et indianerprojekt. Der skal samarbejdes med børn fra andre grupper. Der skal males indianer tøj, der skal laves musikinstrumenter – hvor de måler, tæller og er kreative sammen. Projektet kører over flere uger – der laves

⁶ SMTTE – se bilag

også bue og pil, som afsluttes med at skyde dyr i skoven. Dyr de selv har malet efter fri fantasi. Det kræver store fokus at lære at skyde med bue og pil, samt at hjælpe sine kammerater undervejs. - Børnehave Eksempel

Se desuden folder for samarbejdet under bilag

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn." - Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Bøgskovens Børnehus kan lokalt inddrage forskellige interessenter til at udvide og styrke pædagogiske læringsmiljøer for børn.

Det kan give børn og personale nye perspektiver, der kan skabe læring og trivsel for alle.

KLC udbyder flere forskellige tilbud til Dagtilbud:

- Kunst
- Fantastiske fortællinger
- Natur og science

Vi benytter os af mange forskellige tilbud. Der samarbejdes med lokale virksomheder, den lokale hal, biblioteker, museer og forældre, som har en viden, der kan bidrage til læringsmiljøet.

Andre samarbejder i og gennem Viborg Kommune

- Frivillighedskonsulent
- Fritidsvejledere
- Plads til alle (Red Barnet)
- Flygtninge og fritid.
- Kulturpilotnetværk
- Børn og Unge Event
- Kulturprinsen (udviklingscenter for kultur med børn og unge)

Vi har i huset samarbejdet meget med bedsteforældre, forældre og lokale arbejdspladser. De kommer og introducerer børnene til forskellige temaer. F.eks. har vi haft besøg af en bedsteforældre og hans brevduer. En mor og barn fra børnehaven, som fortalte om

da de boede i Norge. Hvad var livretter, hvilke dyr levede i Norge? og hvordan gik børnene i børnehave osv.

I børnehave benytter vi også af, at skolen inviterer til forskellige arrangementer, vi har f.eks. været til sprog dag, og vi er opmærksomme på at invitere hinanden til forskellige arrangementer, så det bliver naturligt at færdes hos hinanden. Børnene fra både dagtilbud og skole nyder hinandens selskab og viser glæde ved at ses med hinanden. - Børnehave eksempel

Vuggestuen går ofte ud i lokalmiljøet, de besøgte gennem en længere periode det lokale plejehjem. Pædagogerne medbragte materiale som både de ældre og vuggestuebørn kunne samarbejde omkring. Det vakte stor gensynsglæde for begge parter, når de mødtes. Både ældre og børn nød selskabet og spurgte ind til genbesøg. Det var aftalt, at de ældre skulle komme på besøg hos os og opleve livet på legepladsen. Vi venter desværre stadig på besøget, da Covid 19 ikke gør det muligt i øjeblikket.

Vuggestuen benytter også besøg i det lokale byggemarked, de kigger værktøj og oplever det at handle i lokalmiljøet. Tandlægen er også besøgt, hvor de har snakket med personalet. Dette giver børnene nogen andre oplevelser og skaber en forståelse for samfundet og nærområdet. - Vuggestue eksempel



Nærmiljøet er også at se dagligdagen i byen, som her hvor vuggestuen ser på maskiner, eller børnehaven ser på køerne på marken.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.” - Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Det fysiske miljø skal være med til, at børn får lyst til lege. Det fysiske miljø skal samtidig være med til, at der er forskellige rum, hvor børn kan være fysiske, men også kan finde rum til fordybelse. Det skal være til stede både inde og ude i vores institution. Vi har f.eks. alle møbler på hjul, så der hurtigt kan laves ny indretning. Der er indkøbt forskellige tæpper og andet, som kan lave forskellige afgrænsninger til børnene.

Der bliver indimellem ændret på indretningen både i vuggestue og børnehave. Der kan fjernes eller tilføjes legetøj, møbler og andet.

Både inde og ude skal der skabes rum til, at børn også kan lege alene, eller blot være sammen i et mindre fællesskab.

Vi har inddraget vores møderum og personalerum som børnene bruger flittigt. De vil gerne spille, male eller f.eks. bygge prinsesseslot, hvor de ikke forstyrres af mange andre. I vuggestuen bliver scootere og andre køretøjer indimellem brugt på gange og i kryberummet.

Det store fællesrum kan også ændres til forhindringsbane. Børnehaven har lavet baner, hvor stole, borde og andet har været brugt som redskaber. Børnene nyder, at det er en mulighed og fortæller med glade stemmer, at de finder det sjovt og inspirerende. Børnene kan sagtens acceptere, at rummet senere bruges som et rum, hvor der skal spises og være en anden ro.

Det skal både i vuggestue og børnehave være materialer, som passer til alle børns alder og udviklingsniveau. I vuggestuen er der udarbejdet materiale, der understøtter f.eks. sange – det betyder, at børn kan vælge uden at have et sprog til at formulere ønsker. De benytter at pege og finde de enkelte rekvisitter til at opnå deres valg.

I både børnehave og vuggestue bruger pædagogerne sig selv meget medlevende. Er der sanglege laver den voksne fagter og kravler selv på gulvet. I rollelege kan personalet medvirke til at legen udvides og beriges.



For pædagogerne handler det om at være med på gulvet, at være medlevende og aktiv deltagende. Det kan være som børnehavebilledet hvor der er motorisk leg, eller som vuggestuen, hvor nærværenhed er den afgørende faktor - især hos de mindste



Alle grupper i huset tilrettelægger deres aktiviteter med udgangspunkt i børnenes aktuelle udvikling. Vi anvender, som tidligere beskrevet, TOPI som baggrundsmateriale. Herefter bliver der planlagt og organiseret gruppe med forskellige aktiviteter. Børnenes trivsel og udvikling er også baggrund for de voksenstyrede aktiviteter.

Børnene kan i både vuggestue og børnehave se tavler over dagens aktiviteter. Der er fotos af hvilke børn og voksne de skal være sammen med. Børnene kan desuden se hvis der er voksenstyret aktiviteter. Aktiviteten er vist med et foto. Børnene bruger meget at kigge på tavlerne og samtale med hinanden om dagen.



De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring. Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.” - Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.” - Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber

Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder en beskrivelse om hvordan vores pædagogiske læringsmiljø er med til at understøtte de pædagogiske mål for teamet ”Alsidig personlige udvikling” og tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag og hvordan det ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Det er vores opgave i både vuggestue og børnehave at gøre alle børn robuste, så de har mod på livet. Vi skal lære dem at tage hensyn, men også være nysgerrige på andre kulturelle baggrunde m.m.

Vi skal som personale være gode rollemodeller for børnene. Vi skal lære dem, at alle er vigtige for fællesskabet, men at vi også har forskellige tilgange til at løse opgaver på. Det er dog centralt for os, at vi gerne vil give dem med i livet, at vi skal tale pænt om hinanden.

Vi har flere gange haft dette emne i børnehaven: Gode venner og gode gerninger. Børnene er glade for emnet, og snakker gerne længe om emnet. Det giver dem en god tilgang til at snakke om mange ting i deres liv.

Børnehavebørn snakker om hvordan man er en god ven? Hvordan hjælper vi hinanden? og hvordan vil de gerne have, at andre taler til dem? Børnene har svaret på spørgsmål omkring emnet, og sætter streger ved smileys 😊 😞 når de oplever forskellige

situationer. De har sammen med forældre også svaret kort på spørgsmålene. Både forældre og børn er meget optaget af emnerne. I forbindelse med projektet er der i børnehaven lavet en "pyt knappe" – børnene har med personalet mange dialoger om knappen. Det kan variere hvornår man har behov for at bruge knappen. - Børnehave eksempel

Kommunikation og sprog får en stor betydning for, at alsidig personlig udvikling understøttes. Sproget bliver nødvendigt for, at vi kan spørge ind til hinanden. Vi skal lære børnene at bruge sproget til at danne relationer. Vi skal lytte til hinanden, fortælle, stille spørgsmål og forstå hinanden. Et andet afsæt, der også får indflydelse på samme emne, er **demokrati og dannelse**. Børnene får indflydelse og tages alvorlige ved deres kommentarer, der nedskrives. De sætter 😊 😞 og viser derved, hvad de har af overvejelser omkring emnet. De tages alvorligt og har medindflydelse på, om de vil ændre aktiviteten. Et eksempel på, at flere af de seks læreplans temaer oftest bruges på tværs af hinanden. - Vuggestue eksempel



Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.” - Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber og at alle børn udvikler empati og relationer
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskelligheder ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder også en beskrivelse om hvordan vores pædagogiske læringsmiljø er med til at understøtte de pædagogiske mål for teamet ”Sociale udvikling” og tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag og hvordan det ses i sammenspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi udvikler os sammen med andre og i forskellige fællesskaber. Børnenes relationer til hinanden og personalet er derfor vigtig for, at de oplever at være en del af fællesskabet. Vi skal lære børnene at kende egne følelser og med tiden sætte sig i andres sted. Alle børn skal mødes med positive forventninger, da det fremmer børnenes gåpåmod og positive forventning til omverden.

Legen får en stor betydning i social udvikling. Hvordan lærer man at afkode legen og finde ud af de formelle og uformelle regler, som er til stede i mange hverdagssituationer.

Personalet skal guide børnene i både i vuggestue og børnehave på forskellige niveauer. Vi skal hjælpe det enkelte barn til at være en del af fællesskabet. Vi skal kunne veksle mellem at gå foran, ved siden af og understøtte børnene, så de har deltagelses muligheder. I følgende eksempel ser vi hvordan børnene selv er medvirkende til at skabe øvebaner, og hvordan de videregiver at lære fra sig og er gode til at inddrage andre børn fra fællesskabet.

Personalet ser to børn, som griner og løber rundt og slutter med at knuse hinanden. Pædagogen benævner ”Hvor ser I glade ud – er I gode venner” Hun hjælper børnene med at sætte ord og handlinger på, hvad der sker med dem. Børnene kigger opmærksomt på

pædagogen. De fortætter legen med at løbe og knuse hinanden et stykke tid – Vuggestue eksempel

En gruppe børn har leget støvle kast i skoven. Pædagogen har vist dem reglerne. De står ved en streg og kaster støvlen efter en træstub. Senere leger børnene selv legen. En ny pige tilbydes at lege med. Hun siger ja til pigerne. Hun tager støvlen og går helt hen til stubben og kaster. De andre piger kigger stille. En af pigerne kalder på hende og viser hende strengen. En af pigerne viser et kast. Den nye 3-årige kigger og venter lidt. De andre piger siger så – nu det din tur. Hun kaster og de fortsætter legen -Børnehave eksempel

Kommunikation og sprog



Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.” - Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Herunder også en beskrivelse om, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø er med til at understøtte de pædagogiske mål for teamet ”kommunikation og sprog” og tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag og hvordan det ses i sammenspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi skal både i vuggestue og børnehave være gode rollemodeller for børnene. Sproget udvikles sammen med andre og i gode dialoger med hinanden. I vuggestuen starter det med at pludre og gestikulere sammen med børnene. Det er samtidig vigtigt med nærvær, øjenkontakt og opmærksomhed. Personalet i både vuggestue

og børnehave skal også benævne og sætte ord på det, de oplever sammen med børnene. Vi skal stille åbne spørgsmål til børnene om, det de oplever.

Vi tilbyder også børnene flere former for udtryk. Vi kigger i bøger, finder informationer på IPADS viser dem skrift og billedsprog.

Alle grupper bruger sang og Krop; Sanser og bevægelse som en naturlig del af læringsmiljøet for kommunikation og sprog. Vi bruger sproget i alle situationer sammen med børnene. Vi snakker sammen når vi laver daglige rutiner – f.eks. når der dækkes bord, hjælper i garderoben osv. Generelt skal vi engagere og involvere børnene i mange sammenhænge. Vi skal tilbyde planlagte vokseninitierede aktiviteter og samtidig skabe plads til frie lege.

Eksempler på praksis:

En gruppe børn skal lave musikinstrumenter – pædagogen snakker og viser, hvordan de kan lave "Raslere", der snakkes til børnene undervejs. "Så putter vi små majs i røreret" Børnene kigger opmærksomt på pædagogen. De rører majsene, der skal bruges og gentager ordene. De smiler når deres instrumenter giver lyd. Nogle børn løber lidt rundt, pædagogen smiler og er opmærksom på deres glæde. Der kommenteres undervejs. Samt bruges en masse mimik og nysgerrighed fra pædagogen. - Vuggestue eksempel

Der læses Orla Frøsnapper med en gruppe store børn. Børnene er meget optaget af historien. Pædagogen der fortæller, er meget medlevende. Hun bruger gestik, og anvender forskellige nuancer i stemmen, når hun fortæller. Efterfølgende snakkes der om bogen. Der stilles åbne spørgsmål til børnene. Børnene tegner herefter forskellige malerier, som understøtter det som der er snakket om. Der kommer forskellige tegninger ud af aktiviteten. Børnene fortæller efterfølgende deres historier og tegninger for hinanden. Børnene bliver stolte af det, som de viser og fortæller til resten af gruppen (Alsidige personlige udvikling) - børnehave eksempel



Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relations dannelse udgår fra kroppen”. - Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimentere med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Herunder også en beskrivelse om, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø er med til at støtte udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse og tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag og hvordan det ses i sammenspil med de øvrige læreplanstemaer.

Krop, sanser og bevægelse har en stor betydning i vores institution. Vi har en legeplads, hvor der er masser af plads til at bruge sig selv og sin krop på forskellige måder. Der kan leges gemme i buskene, der kan køres på løbetrykler og der er tæt til skoven og åen.

Indendørs er der lavet mulighed for motorik og bevægelse både i motorikrummet og på vores gange. Personalet skal være medlevende og deltagende når der danses, spilles bold, eller laves børne yoga.

Både i vuggestue og børnehave lærer vi børnene, at kroppen også har behov for ro og afslapning. Både vuggestue og børnehave benytter afslapning som aktiviteter. Vi snakker med børnene om, hvordan kroppen har det efter afslapning? Om de kan mærke, at det er rart? Eller hvordan de oplever at være stille og lytte til musik eller historie. Pædagogerne skal være medlevende og deltagende for at vise børnene glæden ved at bruge egen krop og sanser i forskellige situationer.

Når vuggestuebørn skal sove, er der stille musik og rummet er udsmykket med stjerner, og hyggelige figurer i loftet. Der er altid en pædagog i rummet, som kan lægge en stille

hånd på kroppen eller sige beroligende ord. Stemmerne sænkes og der tales lavt til børnene. Børnene skal gerne opleve tryghed og ro i situationen. - vuggestue eksempel

Motions uger: Der laves forskellige aktiviteter som forhindringsbaner, danses, og skovture med mange lege. Rummene ændres til motorikbaner og bevægelse. De præsenteres for gamle lege osv. En gruppe laver hængekøjer sammen med børnene. De laves under vores borde inde på stuerne. Hvilket viser, at der anvendes de muligheder, som er til stede i instruktionen. Vi viser børnene, at det er tilladt at ændre det fysiske læringsmiljø ved at tilføje eller fjerne møbler, legetøj og materialer, som kan bruges på en ny og spændende måde.

Der snakkes og bruges Kommunikation og sprog og alsidig personlig udvikling. Der stilles åbne spørgsmål om, hvordan det føles og mærkes i kroppen? Hvorfor får vi røde kinder og hvordan ved vi, at kroppen er træt. Konkurrence genet bliver også testet – kan nogle løbe lidt længere og har andre brug for en hjælpende hånd af en god kammerat. Hvordan føles det at tabe i rundbold osv.





Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension. Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.” - Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtighed udvikling
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematiske opmærksomhed.

Herunder også en beskrivelse om, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø understøtter, at børnene får sig erfaringer med natur, udeliv og science og tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag og hvordan det ses i sammenspil med de øvrige læreplanstemaer.

Naturen, udeliv og science er en stor del af vores daglige praksis i intuitionen. Der er mange pædagoger, som har den samme nysgerrighed og lysten til at være eksperimenterende i naturen.

Vi skal skabe et læringsmiljø, hvor alle vores børn får konkrete erfaringer med både, natur, udeliv og science, samt lysten til at undersøge og prøve at forsøge sig med forskellige ting.

Vi bruger aktivt at undersøge forskellige ting. Vi skaber læringsrum både hvor vi går foran med planlagte aktiviteter, men også forsøger at fastholde børns opmærksomhed i planlagte vokseninitierede aktiviteter.

Eks Vuggestue:

De bruger naturen som udflugtsmål, de går til åen, besøger skoven og laver forskellige aktiviteter, hvor de undersøger forskellige materialer.

En gruppe går i skoven, hvor der samles forskellige natur materialer. De samler blade, kogler, pinde og meget mere. De bruger det de har samlet over flere gange. De sorterer

det i kategorier og tæller tingene. Bagefter laver børnene plancher med deres indsamlede ting. En anden gruppe børn er i skoven og samle gran. De fylder sammen med børnene krukke med sand. Sandet tælles og hentes sirligt af børnene. Derefter laves der juletræer med det samlede gran. I aktiviteten er der flere emner inddraget Sprog, sociale fællesskaber m.m. Pædagogerne spørger med åbne spørgsmål ind til børnene og forsøger at bruge børnenes nysgerrighed aktivt. - vuggestue eksempel

Der laves små eksperimenter med børnene. Der forsøges med om vand kan løbe opad? Hvordan finder vi ud af, om der kan samles vind i en pose? Kan vi male med hvid farve på et papir, og derefter male med andet farve ovenpå? Hvordan får vi fundet ud af hvad vi kan bruge vinden til? Der laves drager, vimpler, og vindmøller. Hvad sker der når vi har døde dyr, eller gamle grøntsager i vores råde bur. Kan vi sammen lave en raket uden, at pædagogen har prøvet det før? Hvad mon der gemmer sig i en kokasse på vores tur i bakkerne.

Vi skal i alle eksemplerne inddrage børnene aktivt og støtte dem i deres nysgerrighed. En gruppe fandt ud af, at vinden var vigtig for at drager, vimpler og vindmøller ville bevæge sig. Når vi benytter science tilgang betyder det, at vi giver børnene erfaringer med årsag, virkning og sammenhænge og støtter børnene i at kategorisere, tæller og bruger begreber som tung/let over/under lille/stor osv.

Vi har i temaener brugt forskellige læringsmiljøer. Sproget og kommunikation, er en vigtig medspiller. Det benyttes til at undersøge og understøtte. Der tegnes nye begreber, når vi finder ud af forskellen på let/tung.

I flere af de små projekter benytter vi også Inddragelse af lokalsamfundet. Både børn og pædagoger får inspiration og ny viden fra naturskolen, naturvidenskabens hus, som vi har samarbejdet med. - børnehave eksempel



Kultur, æstetik og fællesskab

"Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden." - Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børnene indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børnene får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Herunder også en beskrivelse om hvordan vores pædagogiske læringsmiljø understøtter, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab og tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag og hvordan det ses i sammenspil med de øvrige læreplanstemaer.

Kultur, æstetik og fællesskab skal være med til, at børn foraktiveret deres sanser, følelser og æstetik.

Vi skal understøtte at de får mange forskellige kulturelle oplevelser og samtidig får forståelse for egne og andres kulturelle baggrunde og traditioner.

I institutionen har vi mange traditioner, der arbejdes med på forskellige måder. Vi inddrager forældre i flere af temaerne så de også er deltagende i fællesskab og traditioner i huset.

Vi benytter os af forskellige aktiviteter og tilgange. Vi bruger sang, musik, historie og digitale medier som IPADS, sammen med børnene. Generelt bruger vi i forhold til dette læreplanstema flere af de andre læreplanstemaer. Der bruges stort set fra alle temaerne, da sproget, alsidig personlig udvikling, krop og sanser og de andre ofte har en aktiv del. Er vi f.eks. på biblioteket, teater eller hallen benyttes sproget og kroppen til at forstå og snakke om, hvad vi har oplevet sammen

Vuggestuebørn benytter sig meget af musik og sang. De synger gerne sammen med børnene flere gange om dagen. Børnene kender sangene og bliver glade ved genkendelse. Der bruges billeder, foto og kroppen til at formidle oplevelsen. De har selv lavet instrumenter, som bruges sammen med børnene. Sangene får ofte en anden dimension, da børnene i deres kreativitet sammen med andre børn omformulerer og lader sig inspirere af hinanden. En anden gruppe vuggestuebørn lavede over en længere periode det samme

*eventyr. Eventyret blev brugt i skoven, læst på biblioteket og introduceret til forældre. -
vuggestue eksempel*

*En gruppe børn har arbejdet med digitale medier. De arbejdede med farver og former.
Børnene filmede forskellige farver på forskellige materialer. De lærte selv at sammen-
sætte til en lille film. Efterfølgende viste de deres film til de andre børn i deres gruppe.
Børnene optog kun farver og var optaget af projektet i længere tid. De udvidede selv ved
at finde flere og flere ting, som kunne bruges i filmen. Blev inspireret af hinandens påfund
og ideer. - Børnehave eksempel*

Evaluering



Evalueringsskulturer

Hvordan skaber vi en evalueringsskulturer, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Her kan I kort beskrive jeres arbejde med at etablere en evalueringsskulturer som en del af det daglige pædagogiske arbejde. I kan fx beskrive, hvordan I arbejder systematisk med evaluering, om I arbejder med særlige metoder, om I arbejder eksperimenterende eller undersøgende med et særligt fokus, samt hvordan, hvor ofte og i hvilke fora I drøfter og reflekterer over jeres pædagogiske praksis mv.

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskulturer i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Vi synliggør ofte vores modeller og arbejde til forældre, det giver god respons og gode dialoger om vores pædagogiske metoder.

Vi er alle ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Vi arbejder med dokumentation og evaluering med flere forskellige tilgange. Vi har gennem flere år i Viborg kommune arbejdet med flere faglige didaktiske modeller til dette.

- SMTTE
- Lp- model
- Marte MEO
- TOPI
- Sprogvurderinger
- Praksisfortællinger
- Børneinterview

I vuggestuen har de ved alle rum beskrevet hvilken formål rummet har, samt hvad de gerne vil pædagogisk med rummet. Det hænger synligt så forældre kan se de pædagogiske overvejelser.

I vuggestuen arbejdes der desuden med Lean – som har været introduceret til os fra en konsulent fra Viborg kommune. Det er tilpasset med vores pædagogiske principper og de redskaber vi ellers anvender.

Der evalueres på personalemøder og teammøder. Vi benytter ofte en model ”Mødet i Midten” alle medarbejdere kommer med refleksioner og overvejelser, og der er efterfølgende et skriftligt materiale. Evalueringer og dokumentation skal altid benyttes til at få ny viden om børn, pædagogik og kvalitet i vores pædagogiske praksis.

Vi har nedsat en arbejdsgruppe, der skal arbejde med en model, som kan hjælpe os med hverdags-evaluering. Hvordan vi bedst forholder os refleksive til løbende daglig praksis. Vi har besluttet, at det bliver et fokus i den kommende periode.

Eksempel: Fra Børnehave og Vuggestue

Der bruges ofte spørgsmålet: Gad vide i mange sammenhænge – det bruges som undersøgende tilgang.

- ”Gad vide” om børnene havde tilstrækkelig medindflydelse på gode venner projektet?
- Havde de andre idéer til aktiviteter?
- Ville de gerne have været blandet med andre børn?
- Skulle det havde været længere tid?

Nyt tiltag: Projektet kommer nu til at foregå på samme tid i hele institutionen.

Læreplanen skal være vores planlægningsredskab og skal være vores pædagogiske ståsted. Det er dog altid en lønnende proces, hvor vi kan ændre efter evaluering.